EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2014.3.12.
COM(2014) 153 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK

A kereskedelem és a befektetések útjában álló akadályokról szóló 2014. évi jelentés

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK

A kereskedelem és a befektetések útjában álló akadályokról szóló 2014. évi jelentés

1. Bevezetés

A kereskedelem és a befektetések útjában álló akadályokról szóló 2014. évi jelentés (a továbbiakban: a jelentés) a korábbi háromhoz hasonlóan az Európai Unió (a továbbiakban: EU) stratégiai partnerei, azaz Kína, India, Japán, a Mercosur[1], Oroszország és az Egyesült Államok piacain az uniós vállalatok előtt álló legfontosabb akadályokkal foglalkozott. Fő célkitűzéseként fel kívánja hívni a figyelmet a főbb kereskedelemkorlátozó intézkedésekre, és megerősíti az ilyen akadályok célzott és összehangolt módon való leküzdésének fontosságát.

E negyedik jelentés egyfelől a korábbi jelentésekben azonosított akadályok tekintetében elért eredményeket ismerteti , másfelől pedig számos, komoly aggodalomra okot adó intézkedést vizsgál meg. Több kereskedelemkorlátozó intézkedés tekintetében ugyan jelentős előrelépés történt, egyes akadályok azonban továbbra is fennállnak és ezekkel szemben az EU-nak – a stratégiai partnereivel együtt – továbbra is határozottan fel kell lépnie. Jelentős számú akadály a helyi tartalomra vonatkozó követelményekkel kapcsolatos, amelyeket nem ritkán feltörekvő országok szabnak meg (nevezetesen Kína, India és Brazília).

A végrehajtással kapcsolatos uniós intézkedések, amelyeknek e jelentés is része, egy ambiciózus tárgyalási menetrendet egészítenek ki, amelynek célja biztosítani, hogy az uniós iparnak a globális ellátási láncokban való részvétele aktívan támogassa a növekedést és foglalkoztatás célzó stratégiánkat. A válságból való fokozatos kilábalás során rendkívül fontos biztosítani, hogy stratégiai partnereink befektetési és exportpiaci feltételei nyitottak és méltányosak legyenek. Az uniós piacra jutási stratégia keretében a Bizottság a kereskedelmi partnerek még nagyobb csoportját vonta be aktívan annak érdekében, hogy az uniós vállalatok számára e piacokon is javítsák a piacra jutási feltételeket.

A kereskedelmi feltételeknek a Kereskedelmi Világszervezet (a továbbiakban: WTO) 2013. decemberi 9. miniszteri konferenciáján létrejött, új multilaterális kereskedelemkönnyítő szabályokat meghatározó „bali csomagnak" köszönhetően is javulniuk kell[2]. Plurilaterális szinten folyamatban vannak a szolgáltatások kereskedelméről szóló egyezményről szól tárgyalások, miközben az információtechnológiai megállapodás hatályának kibővítéséről szóló tárgyalások szintén folytatódnak, ugyan azokat 2013 novemberében felfüggesztették. A 2014. januári davosi Világgazdasági Fórum alkalmával az EU 13 másik WTO tagállammal együtt ígéretet tett arra, hogy plurilaterális tárgyalásokat folytasson a zöld termékek kereskedelmének liberalizációjáról.

E multilaterális és plurilaterális menetrenddel párhuzamosan az EU egy nagyobb ambiciózus bilaterális menetrenddel is rendelkezik a harmadik országok piacának megnyitása érdekében. A legnagyobb fontossággal az USA-val folytatott, transzatlanti kereskedelmi és beruházási

[1] Brazília/Argentína

[2] Cf. http://www.wto.org/english/news_e/news13_e/mc9_06dec13_e.htm

partnerségről szóló tárgyalások bírnak. Egy átfogó és nagyra törő transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség – amely a szabályozási együttműködésre és a koherens szabályozásra vonatkozóan szigorú szabályokat tartalmaz – segíthet azon nem vámjellegű akadályok csökkentésében, amelyekkel az uniós vállalatoknak még mindig számolniuk kell az Egyesült Államokban. Több területen nemzetközi szabványokat is meghatározhat, és számos harmadik országot ösztönözhet a példa követésére, ami az uniós exportáló iparág hasznára válik.

Immár Japánnal is folynak bilaterális tárgyalások. A megbeszélések 2014 januárjában Brüsszelben megtartott negyedik fordulóján a két fél már megvitatta egymás javaslatát a jövőbeni szabadkereskedelmi megállapodás szövegére irányulóan. Az EU továbbra is kiemelt figyelmet fordít a nem vámjellegű akadályokra, amelyek jelentős mértékben korlátozzák, hogy az uniós vállalatok Japánban piacra jussanak több ágazatban.

Az átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás tekintetében Kanadával folytatott tárgyalásokat 2013. október 18-án zárták le politikai szinten. A Peruval és Kolumbiával megkötött kereskedelmi megállapodást Peru 2013. március 1-je, Kolumbia pedig 2013. augusztus 1-je óta alkalmazza ideiglenes jelleggel. Az EU és Közép-Amerika társulási megállapodásának kereskedelmi pillérét 2013 óta ideiglenesen alkalmazzák. 2013. november 29-én Grúzia és a Moldova parafálták az Európai Unióval megkötendő, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokat tartalmazó társulási megállapodást, míg Ukrajna és Örményország – ezzel szemben – úgy döntött, hogy e szakaszban nem parafálja a társulási megállapodásokat.

Ezenfelül az EU szabadkereskedelmi megállapodásokról szóló tárgyalásokba kezdett számos további harmadik országgal és régióval, nevezetesen a Mercosurral, Indiával, Malajziával, Vietnammal, Thaiföldd el és Marokkóval. Az EU és Szingapúr 2013. szeptember 20-án parafálták a szabadkereskedelmi megállapodást. Indonéziával és a Fülöp-szigetekkel kapcsolatban az előkészítő munka még mindig a korai szakaszban van, amelynek célja felderíteni a jövőbeli szabadkereskedelmi megállapodások hatályát és célkitűzéseinek szintjét. Zajlanak a Mexikóval folytatott tájékozódó megbeszélések a meglévő szabadkereskedelmi megállapodás esetleges korszerűsítése tekintetében.

Az EU további erőfeszítéseket tesz annak biztosítása érdekében, hogy az EU és Dél-Korea közötti szabadkereskedelmi megállapodást[3], amely 2011. július 1-jén lépett hatályba, teljes mértékben és zökkenőmentesen hajtsák végre.

Az EU átfogó tárgyalási menetrendjének tekintetében a legfontosabb azt biztosítani, hogy az e tárgyalások révén teremtett kereskedelmi lehetőségek nyomán valós kereskedelmi forgalom jöjjön létre. Ennek megfelelően a 2014. évi jelentés kiemeli a stratégiai partnereink által állított legfontosabb piacra jutási akadályokat.

Az EU piacra jutási stratégiája tovább foglalkozik ezen intézkedésekkel a kulcsfontosságú akadályok kiválasztásának és fontossági sorrendbe állításának folyamata révén, amelynek köszönhetően 32 harmadik országbeli piacon 220 akadályt azonosítottak. A Bizottság nemrég megkezdte a kulcsfontosságú akadályok leküzdése tekintetében elért uniós siker arányának számszerűsítését. Ezen elemzés szerint 2012 októberétől az összesen 220 kulcsfontosságú akadály tekintetében 70 esetben sikerült pozitív eredményt elérni, amelynek köszönhetően közel évi 2 milliárd EUR összegnyi előnye származott az EU-nak.

[3] http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/

Végezetül a Bizottság rendszeresen közzéteszi a potenciálisan kereskedelemkorlátozó intézkedésekről szóló jelentést[4]. A tízedik ilyen jelentés – amely a 2012 májusa és 2013 májusa közötti időszak előrelépéseit értékeli – azt jelezte, hogy a G20 tagjai 154 új intézkedést vezettek be és csupán 18 intézkedést szüntettek meg. Összességében a potenciálisan kereskedelemkorlátozó intézkedések teljes száma a becslések szerint 688-ra emelkedett.

A beruházások tekintetében a harmadik országokban tapasztalt legutóbbi fejlemények az európai befektetők szempontjából aggodalomra okot adó tendenciáról tanúskodnak egyre több országban. Az ilyen esetekben igen gyakran nem tartják tiszteletben a különböző uniós tagállamokkal fennálló beruházás-ösztönzésről és -védelemről szóló kétoldalú megállapodásokat, például a beruházások kisajátításával egyenértékű fellépések vagy a külföldi befektetők által sikeresen irányított vállalatok de facto, sőt egyes esetekben de iure újraállamosítása formájában. Számos ügyet vittek nemzetközi bíróság elé, például Argentína és Oroszország esetében, amelyek közül néhányban pozitív eredmény született (lásd Argentína/Rapsol a 2.1. pontban). Ezenfelül a beruházás-ösztönzésről és -védelemről szóló kétoldalú megállapodások megszüntetése vagy annak terve egyes országokban negatív hatást gyakorol a beruházási légkörre, és ezen országok az uniós vállalatok számára befektetési célpontként kevésbé lesznek vonzóak. Dél-Afrika azon döntése, amely az uniós tagállamokkal kötött, a beruházás-ösztönzésről és -védelemről szóló kétoldalú megállapodások megszüntetésére vonatkozik, valamint a jelenlegi tervek szerint ezen megállapodások helyébe lépő jogszabálytervezet – minthogy az a beruházók számára nem tudná biztosítani az eddigivel megegyező szintű jogbiztonságot, illetve jogi kiszámíthatóságot – különösen aggodalomra adnak okot.

2. A piacra jutási, illetve a befektetések előtt álló akadályokhoz kapcsolódó 2013. évi uniós fellépések eredményei

A 2013. évi jelentésben azonosított, a stratégiai partnerek piacain fennálló számos akadályt a kétoldali kapcsolatainkban kulcsfontosságú prioritásként kezeltük, mivel azok nagy jelentőséggel bírnak az uniós vállalkozások tekintetében és gyakran fejtenek ki rendszerszintű hatást. A Bizottság és a tagállamok ilyenformán kivétel nélkül valamennyi bilaterális találkozó alkalmával rendszeresen, gyakran a legmagasabb politikai szinten felvetették az akadályok kérdését.

A 2013. évi jelentésben szereplő akadályok közül jónéhány esetében sikerült lényegi előrelépést vagy részsikereket elérni. Ezen esetek kapcsán meghatározó szerepet játszottak a piacra jutási stratégia keretében megtett uniós lépések. Több esetben azonban minden erőfeszítésünk ellenére sem sikerült előrelépést elérni. Oroszországban például a piacra jutást továbbra is roppant sok akadály nehezíti annak ellenére, hogy az ország 2012 augusztusában csatlakozott a WTO-hoz. Az előző évek gyakorlatához hasonlóan a 2014. évi jelentés is beszámol az újonnan felmerült legfontosabb akadályokról.

[4] http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/szeptember/tradoc_151703.pdf

2.1 Sikeres uniós fellépések 2013-ban

A korábbi három jelentésben ismertetett piacra jutást gátló akadály közül 2013-ban igen sokat sikerült teljes mértékben, vagy részben felszámolni.

Kína

Kína jelentős lépéseket tett a vállalkozások számára kedvezőbb befektetési politika elfogadása felé. Az államtanács 2013. szeptember 27-én kiadott Guo Fa 2013. évi 38. sz. közleményével létrehozta a kínai (sanghaji) szabadkereskedelmi övezetet. Mindez ugyan csak egy korlátozott és célratörő kísérlet a nyitási és reformfolyamat keretében, ez lehet az első lépés a befektetési korlátozások csökkentése terén. Az ilyen jellegű, korlátozott kísérleti projektek nyitották meg az utat a múltban a nagyobb horderejű reformok előtt.

A 2013. november 21-i 16. EU-Kína csúcstalálkozón mindkét fél megkezdte a hivatalos tárgyalásokat az átfogó kétoldalú beruházási megállapodásról, amelynek hatálya kiterjed a beruházásvédelemre és a piacra jutásra is. A javasolt EU-Kína beruházási megállapodás lesz az első alkalom az EU számára arra, hogy a Lisszaboni Szerződés által biztosított új hatáskörök alapján egy kizárólag beruházásokra vonatkozó megállapodásról tárgyaljon. Kína megerősítette, hogy az EU-val folytatott beruházási tárgyalások során negatív listás megközelítést fog alkalmazni.

Kína végrehajtotta a WTO Fellebbezési Testületének a nyersanyagexport korlátozásáról szóló, 2012. január 31-i jelentésében foglalt kedvező határozatot. A ritkaföldfémekre, volfrámra és molibdénre meghatározott kínai korlátozásokkal kapcsolatos második, 2012. március 13-án előterjesztett ügyben a WTO eljárása folyamatban van. A WTO-panel zárójelentése 2014 elején várható.

A belföldön gyártott regionális légi járművekre vonatkozó héamentesség tekintetében a kínai pénzügyminisztérium 2013. szeptember 9-én értesített az EU-t, hogy a 2000. évi 51. számú körlevelet és a 2002. évi 97. számú körlevelet hatályon kívül helyezte, amelyek Kínában héamentességet biztosítottak a belföldön gyártott regionális légi járművek meghatározott típusainak kereskedelme számára. Amennyiben ez megerősítést nyer, akkor kedvező előrelépés történik a regionális légi járművek importjával szemben hosszú ideje fennálló hátrányos megkülönböztetés megoldása terén. Az EU felkérte Kínát, hogy nyújtsa be a bejelentett intézkedések dokumentált bizonyítékait, amelyek az uniós gazdasági szereplők számára jogbiztonságot nyújtanak.

Az exporthitelekkel foglalkozó nemzetközi munkacsoport 2013-ban 3 ülést tartott. A szeptemberi ülés házigazdája az EU volt. A munkacsoport megvitatta az exportfinanszírozási feltételeket és támogatásokat, amelyek az EU és Kína közötti kapcsolatok tekintetében különösen fontosak. A munkacsoport megkezdte a hajógyártás és az orvosi készülékek ágazatra vonatkozó hitel-iránymutatásokról szóló tárgyalásokat, amelynek célja, hogy az exporthitelre vonatkozóan a nemzetközi bevált módszerekkel összhangban álló nemzetközi iránymutatásokat határozzanak meg.

2013. május 24-én a pénzügyminisztérium és az állami adóhivatal a közlekedési ágazatra vonatkozó új héakörlevelet tett közzé, amely a jelenlegi vállalkozási adót országos szinten kiterjesztette a héára vonatkozó kísérleti programra (B2V), ezáltal Kína olyan hátrányosan megkülönböztető vám- és adóügyi intézkedéseket vezetett be, amelyek hatással vannak a

logisztikai és hajózási ágazatokra. A 37. számú körlevél 2013. augusztus 1-jén lépett hatályba. A szállítmányozók az adóalapjukból többé nem írhatnak le bizonyos kiadási tételeket, mint például a nemzetközi szállítási költségeket, és kötelesek 6%-os héát valamint 0,8%-os további helyi illetéket alkalmazni az ügyfelektől beszedett bruttó bevételekre (ideértve a fuvardíjat is). A külföldi ipar képviselői heti több mint 2 millió EUR-ra becsülték a lehetséges költségeket, amelyeket ez az intézkedés jelent a szállítmányozási ágazat üzleti érdekei szempontjából.

E súlyos probléma megoldása érdekében az EU a helyi partnerekkel együtt konstruktív párbeszédeket kezdett a kínai hatóságokkal. 2013. december 12-én a pénzügyminisztérium és az állami adóhivatal egy közös körlevelet tett közzé, amely kijavítja a 37. számú körlevél hátrányos megkülönböztetéssel járó hatásait, és ismét mentesíti a logisztikai ágazatot a héa és az illeték alól.

India

Indiában a kormány felfüggesztette a belföldön gyártott elektronikai berendezésekre és távközlési termékekre vonatkozóan biztonsági megfontolások alapján 2012-ben meghatározott preferenciális beszerzési politikákat. A tervezett és már elfogadott rendelkezések meghatározták, hogy a biztonsági vonatkozásokkal bíró elektronikai berendezésekre és távközlési termékekre vonatkozóan az állami és – ami még fontosabb – a magán felvásárló szervezeteknek (például távközlési szolgáltatók) kötelező jelleggel a belföldi termékeket kell előnyben részesíteniük. Mindez jelentős terhet jelentene a vállalatok számára. Míg a közbeszerzések esetében a politikát nem szüntették meg, azonban felülvizsgálják azt, a 2013. júliusi bejelentés kifejezetten kizárja a belföldi előállításra vonatkozó (százalékban kifejezett vagy egyéb) követelményeket a magánszektor esetében, illetve a biztonsági megfontolások tekintetében. Az elektronikai cikkek esetében India 2013. december 23-án elfogadta a preferenciára vonatkozó új politikát, amely csupán a közbeszerzésekkel foglalkozik, a biztonsági megfontolásokkal már valóban nem. Az EU továbbra is a helyi tartalomra vonatkozó indokolatlan intézkedések visszavonása mellett érvel.

India két alkalommal is elhalasztotta – 2014. július 1-jéig – a távközlési hálózat elemeinek biztonsági okokból kötelező tesztelését és igazolását. Az EU mindenesetre továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy India a követelményeket a távközlési berendezések biztonságára vonatkozó nemzetközi normákra, valamint a minősített külföldi laboratóriumok által kiadott vizsgálati jegyzőkönyvekre és tanúsítványokra alapozza.

Az acéltermékeknek az Indiai Szabványhivatal új nemzeti szabványainak és tanúsítványainak való megfelelése tekintetében az egyes acéltermékekre vonatkozó kötelező igazolási követelmények hatályba lépését 2014 áprilisáig elhalasztották. Ezenfelül 2013. augusztusában mentesítettek a tanúsítási követelmények alól néhány olyan terméket, amelyeket közvetlenül a bizonyos feltételekhez kötött fő projektek számára szállítanak (az alábbi ágazatokban: infrastruktúra, kőolaj, csúcstechnológiát magukban foglaló termékek gyártása, atomreaktorok, védelem, a vegyszerek és petrolkémia, valamint műtrágya). A nyilvántartásba vételi folyamattal kapcsolatos nehézségek azonban továbbra is fennállnak.

2014. január 3-ig tartó türelmi idő biztosításával az IT-termékek és elektronikai fogyasztási cikkek 15 kategóriája esetében India szintén hivatalosan meghosszabbította a kötelező nyilvántartásba vétel (eredetileg 2013. április 3-i) határidejét. 2013 májusában értesítést tettek

közzé, amely „további értesítésig” engedélyezi az IECEE-CB-rendszerben[5] tagként résztvevő külföldi tanúsító szervezetek vagy az ILAC MRA[6] nemzetközi akkreditációjával rendelkező laboratóriumok által végezett vizsgálatok elfogadását. Fontos lesz biztosítani, hogy a gyakorlatban ne kelljen kötelező jellegű további vizsgálatokat végeztetni indiai laboratóriumokkal, minthogy ez egyfelől a forgalombahozatali engedélyezés esetében tetemes ügyhátralék kialakulásához vezetne, amely hatalmas mennyiségű Indiába exportált terméket érintene, másfelől pedig a külföldi vállatok számára jelentős többletköltséggel járna, amellett, hogy a forgalmazáshoz kapcsolódó határidők betartása miatt fokozottabb nyomás alá kerülnének. Tovább súlyosbítaná a problémát, ha a kiállított vizsgálati jelentések érvényességét meghatározott (rövid) időtartamhoz kötnék. A külföldi vizsgálati eredmények elfogadása ellenére a rendszer túl nagy terhet jelent, figyelembe véve, hogy a szóban forgó termékekkel kapcsolatos biztonsági kockázatok alacsonyak.

Végezetül India a befektetésekre vonatkozó szabályozást is módosította néhány ponton, és lehetővé tette a 100 %-os külföldi tulajdonszerzést a távközlési ágazatban. Kedvező fejlemény volt tapasztalható az egymárkás kiskereskedésre irányuló befektetések terén is. Az ágazat elérhetővé tételét követően néhány európai vállalat már kérelmezte, és meg is kapta az engedélyt. Emellett egy európai vállalat – Indiában a külföldi vállalatok közül elsőként – többmárkás kiskereskedelmi engedély iránti kérelmet is benyújtott.

Brazília/Argentína

Brazília esetében előrelépésről lehet beszámolni a közös külső vámtarifák alóli átmeneti kivételek 100 tételt tartalmazó jegyzékével kapcsolatban. A jegyzék alkalmazását – amely 2012 szeptemberében vette kezdetét – 2013 októberében megszüntették. Ennél is fontosabb, hogy a közös külső vámtarifák alóli kivételek új, 2013 elejére tervezett 100 tételes jegyzéke végül nem került alkalmazásra.

A helyi tartalomra vonatkozó meghatározott feltételeket teljesítő belföldi gépjármű- és elektronikai gyártók számára Brazília által biztosított diszkriminatív adókedvezményeket illetően az EU 2013. december 19-én vitarendezési eljárás megindítása iránti kérelmet nyújtott be a WTO-hoz[7].

2013 januárjában Argentínában megszüntették a nem automatikus kereskedelmi engedélyek alkalmazását (kivéve a kerékpárok esetében), de továbbra is érvényben vannak még egyéb, kereskedelmet/importot korlátozó intézkedések, mint például a minden behozatal esetében kötelezően benyújtandó „eskü alatt tett előzetes importőri nyilatkozat” (Declaración Jurada Anticipada de Importación, DJAI) . Az EU, az Egyesült Államok és Japán kezdeményezésére 2013 májusában felállították a DJAI, illetve egyéb nem hivatalos importkorlátozó intézkedések – például az importőrökre vonatkozó importkiegyensúlyozó előírások – kivizsgálásával megbízott WTO-vizsgálóbizottságot[8]. Argentína a külföldi devizák,

[5] Az elektrotechnikai berendezések és alkatrészek megfelelőségi vizsgálatának és tanúsításának világszintű rendszerén (IECEE) belüli tanúsító szervezetek rendszere (CB): http://www.iecee.org/

[6] Nemzetközi Laboratóriumakkreditálási Együttműködés (ILAC) kölcsönös elismerési megállapodása (MRA): https://www.ilac.org/

[7] http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds472_e.htm

[8] http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds445_e.htm

osztalékok és jogdíjak átutalására vonatkozóan is hatályban tart korlátozásokat, ami gazdaságpolitikájának fontos részévé vált, és amit többek között az árfolyam kezelésére használ fel. Argentína a viszontbiztosítási szolgáltatások ágazatában is alkalmaz korlátozásokat.

2012 áprilisában az argentin kormány megfelelő mértékű és kellő időben történő ellentételezés nélkül kisajátította a Repsol spanyol olajtársaság argentínai egységének, az YPF-nek az 51 %-át. A kisajátítást követően a Repsol olajtermelési kapacitása, illetve olajtartalékai jelentős részének elvesztéséért kártérítést követelt. 2013 végén elvi kártérítési megállapodás született Argentína és a Repsol között a bírósági eljárások felfüggesztéséről és a kártérítési összeg megállapítására szolgáló eljárásról. A végső megállapodás részleteiről már folynak a tárgyalások.

Amerikai Egyesült Államok

Az Egyesült Államok kibővítette a klasszikus sertéspestistől, madárinfluenzától, Newcastle-betegségtől mentesnek, valamint a sertések hólyagos betegségétől részben mentesnek minősített uniós tagállamok, illetve régiók jegyzéket. Több éven át tartó tárgyalást követően 2013 végére kihirdették a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalmáról szóló végleges szabályozást. Az EU arra számít, hogy hamarosan újra megindulhat az USA-ba irányuló marhahúsexport. Bizonyos, az EU harmonizált jogszabályai értelmében azonos járványügyi státuszú uniós tagállamok tekintetében azonban még mindig függőben vannak az állatbetegségekre vonatkozó értékelések. Az egyesült államokbeli behozatali feltételek meghatározásakor nem különálló egységként kellene tekinteni az egyes tagállamokra, hanem figyelembe kellene venni a tényt, hogy az EU egységes entitás, egységes piaccal, illetve kellő időben tükrözni kellene az EU által elfogadott állat-egészségügyi határozatokat, valamint a nemzetközi szabványügyi szervezetek (például a Nemzetközi Állatjárványügyi Hivatal – Office International des Epizooties, OIE) hatályos rendelkezéseit. Az állati eredetű termékek – például az A. osztályú tejtermékek, az élő kéthéjú kagylók és kistestű kérődzők – exportjának engedélyezésére irányuló uniós kérelmek esetében hosszú késedelmekkel kell számolni. Az EU-t továbbra is aggasztja, hogy az általa benyújtott egyéb, például almára, körtére, csonthéjas gyümölcsökre és csemegepaprikára vonatkozó állat- és növény-egészségügyi exportkérelmek elbírálása rendkívül hosszú időt vesz igénybe. Az Amerikai Egyesült Államokkal jelenleg folyó, transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségről szóló tárgyalások lehetőséget kínálnak arra, hogy az állat- és növény-egészségüggyel kapcsolatos kérdések immár új összefüggésben kerüljenek megvitatásra.

Japán

A Japánnal megkötendő átfogó szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalások 2013 áprilisi kezdete óta négy tárgyalási fordulóra került sor. Előrelépések ugyan történtek, de további erőfeszítésekre van szükség. A nem vámjellegű akadályokról szóló tárgyalások a szabadkereskedelmi megállapodással összefüggésben tovább folytatódnak. Az akadályok egy bizonyos körének (például a bioélelmiszerek és a szeszesitalok nagykereskedelmi engedélyezése) esetében Japán már teljesítette a szabadkereskedelmi megállapodás előkészítő szakasza (az úgynevezett „hatályfelmérés”) során tett kötelezettségvállalásait, néhány más akadály (például a gyógyszereket, élelmiszer-adalékanyagokat, marhahúst érintő akadályok, illetve a rádió- és távközlési berendezések tanúsítása, valamint az orvostechnikai eszközök engedélyezési eljárása) tekintetében pedig a hatályfelmérés és a szabadkereskedelmi megállapodás keretében folytatott tárgyalások során sikerült részeredményeket elérni. Az

élelmiszer-adalékanyagok esetében például az EU által kért 46 anyagból immár 38 anyagot jóváhagytak, két anyag engedélyezésére várhatóan 2014 júniusában sor fog kerülni, a fennmaradó hat esetében pedig jelenleg folyik a kockázatértékelés. Japán az uniós marhahús piacra jutása tekintetében is eredményeket ért el azáltal, hogy immár három tagállam számára engedélyezte a 30 hónaposnál fiatalabb állatok húsának exportját, több más tagállam esetében pedig már megindította az engedélyezési eljárást.

2.2 További uniós fellépést igénylő, még fel nem számolt piacra jutási akadályok

A három korábbi jelentésben ismertetett akadályok közül sajnálatos módon több még mindig nem került felszámolásra, és továbbra is jelentős mértékben hátráltatja az uniós gazdasági szereplők piacra jutását[9]. A piacra jutási stratégia keretében az EU további erőfeszítéseket fog tenni annak érdekében, hogy előrelépés történjen e területeken. Ez elsősorban a következő kereskedelemkorlátozó intézkedésekre vonatkozik:

Kína

- „Hazai eredetű innovációra" irányuló politika,
- helyi tartalomra vonatkozó követelmények,
- információbiztonsággal kapcsolatos kereskedelmi akadályok, többek között a kereskedelmi célú titkosításról szóló szabályozás felülvizsgálata,
- kozmetikai termékekre vonatkozó szabályozás.

India

- az Indiai Szabványügyi Hivatal abroncsokra vonatozó tanúsítási rendszere,
- az állat- és növény-egészségüggyel (például a sertéshússal, szarvasmarhafélék genetikai anyagával, a növényekkel és növényi termékekkel) kapcsolatos kérdések.

Brazília/Argentína

- Argentína: helyi tartalomra vonatkozó követelmények,
- Brazília és Argentína: a Mercosur-államok közötti tengeri szolgáltatásnyújtást akadályozó intézkedések.

2.3 Fókuszban: Oroszország WTO-tagságának első éve

Annak ellenére, hogy Oroszország 2012 augusztusában csatlakozott a WTO-hoz, még mindig nem hajtotta maradéktalanul végre WTO-kötelezettségvállalásait. Az EU-t továbbra is aggodalommal tölti el, hogy még mindig nagyon nagyszámú akadály hátráltatja az uniós gazdasági szereplők piacra lépését Oroszországban.

[9] A szóban forgó akadályok ismertetését a 2013. évi jelentés tartalmazza, lásd http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150742.pdf

Oroszország több mint 150 termék, így például hús- és ruházati termékek, hűtőszekrények, használt járművek, gépjármű-karosszériák, papírtermékek, illetve az információtechnológiai megállapodás keretébe tartozó több termék esetében nem megfelelően hajtotta végre a rá vonatkozó lekötött WTO-vámtarifákat. Noha 2013. szeptember 1-jén sor került egyes vámtarifasorok korrekciójára, bizonyos termékek, így például a papírtermékek, a gépjármű-karosszériák és a mezőgazdasági termékek kapcsán maradtak még megoldásra váró kérdések.

2013. július 9-én az EU megindította az Oroszországgal szembeni első WTO vitarendezési eljárást, amelynek tárgyát az importált személygépkocsikra kivetett gépjármű-újrahasznosítási díj képezte. 2013. október 15-én a Duma módosítást fogadott el, amellyel kiiktatta az eredeti törvény diszkriminatív elemeit azáltal, hogy a belföldi személygépkocsi-gyártókat is kötelezte a külföldi gyártók számára megállapított újrahasznosítási díj megfizetésére. Ennek ellenére a következő hónapokban szorosan nyomon kell követni a szóban forgó törvény végrehajtását, illetve a belföldi személygépkocsi-gyártók kártérítésére irányuló esetleges intézkedéseket.

Az Oroszország WTO-csatlakozása kapcsán az EU és Oroszország között létrejött faanyagokról szóló kétoldalú megállapodás szerinti faanyag-vámkontingesek tekintetében a közelmúltban előrelépés történt, minthogy 2013 november 4-én Oroszország hatályon kívül helyezte a korábbiakban alkalmazott megkülönböztető jellegű „exportőr listát", amely jelentős mértékben korlátozta a vállalkozásokat abban, hogy jogosultságot szerezzenek a faanyagokra vonatkozó vámkontingensek keretén belül történő exportálásra.

Az állat- és növény-egészségügyi intézkedésekkel kapcsolatban felmerülő számos nehézség a nem átlátható, megkülönböztető jellegű, aránytalan ellenőrzésekre és jóváhagyási eljárásokra, illetve az antibiotikum maradványokra, mikrobiológiai követelményekre és peszticid-szermaradványokra vonatkozó – a WTO állat- és növény-egészségügyi intézkedések alkalmazásáról szóló megállapodásával, valamint egyéb nemzetközi normákkal és gyakorlatokkal való összehangolás hiányából adódóan – túl szigorú előírásokra vezethető vissza. A mezőgazdasági termékek, valamint a növények esetében végzett vizsgálatok, illetve határok mentén folytatott ellenőrzések eredményei továbbra is olyan akadályokat képeznek, amelyek nap mint nap hátráltatják a kereskedelmet. Több tagállam tekintetében Oroszország konkrét, célzott intézkedéseket alkalmaz (így például a hűtött húsok, vagy a termelők adott csoportjaitól származó export felfüggesztése esetében), habár egyes tilalmakat az ország az egész EU-ra kiterjeszt, ha azt tapasztalja, hogy bizonyos tagállamok nem teljesítik a követelményeket. Ezek az importkorlátok a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi tevékenységet is kedvezőtlenül befolyásolják, amellett, hogy az ellátási lánc szervezését is megnehezítik. 2012 márciusa óta korlátozások vonatkoznak (a Schmallenberg vírus miatt) a szarvasmarhák és kérődzők, valamint a vágásra szánt élő sertések importjára.

A Vámunió keretében Oroszország elfogadta az állat- és növény-egészségügyi technikai szabályozásának nemzetközi normákkal és gyakorlattal való összehangolást szolgáló szabályozási folyamatokat. Az EU harmonizációra vonatkozó kéréseit tartalmazó listát nyújtott be a Vámunió partnereihez. Ugyanakkor – a peszticidek kérdéskörétől eltekintve – semmilyen jel nem utal arra, hogy a végrehajtás megtörtént volna.

A kereskedelem technikai akadályait illetően az uniós gazdasági szereplők Oroszországban továbbra is számos horizontális és ágazatspecifikus kereskedelmi akadállyal szembesülnek, aminek hátterében a megterhelő technikai szabályozás, a követelmények nem átlátható módon történő alkalmazása, a többségében továbbra sem a korszerű nemzetközi szabályoknak és normáknak megfelelő, egymással párhuzamosan fennálló, egymást részben átfedő és túlzott tanúsítási, megfelelőségértékelési és engedélyezési eljárások állnak.

A technikai szabályozások immár az Eurázsiai Vámunió (Oroszország, Belarusz, Kazahsztán) szintjén kerülnek elfogadásra. Ezek a technikai szabályozások gyakran nem nemzetközi szabványokat követnek, és túlzott terhekkel járó tanúsítási, bejelentési és címkézési követelmények bevezetéséhez vezetnek. A közelmúltbeli példák között említhető a Vámunió fogyasztási cikkekre és gyermekek, illetve serdülők számára készült termékek (többek között textilek, ruhaneműk és lábbelik) biztonságára vonatkozó technikai szabályozása, illetve az alkoholtartalmú termékek biztonságáról szóló technikai szabályozás tervezete. Ráadásul azt követően, hogy 2014. január 24-én a fehéroroszországi határ közelében afrikai sertéspestissel fertőzött vaddisznópéldányokat találtak, az Oroszországi Föderáció az élő sertés, illetve a sertéstermékek teljes EU-ból származó exportjára de facto tilalmat vezetett be. Ez aránytalan és indokolatlan intézkedésnek tűnik.

3. 2013-ban megjelent jelentősebb új akadályok

Új piacra jutási akadállyal kellett szembesülnie az uniós szeszesital- és borexportnak, miután a kínai hatóságok 2013. februárban úgy határoztak, hogy ftaláttartalom-vizsgálat alá vetik e termékeket, illetve kérik a ftaláttartalomra vonatkozó vizsgálatok eredményeit. A fő aggályt az jelenti, hogy a szóban forgó exporttermékek megfelelnek az uniós jogszabályoknak, és Európában hatékonyan védik a fogyasztók egészségét és biztonságát, míg a kínai hatóságok minden egyes szállítmánynál lefelé módosították a vizsgálati követelményeket. Mindazonáltal Kína még nem véglegesítette az élelmiszerek ftaláttartalmára vonatkozó határérték jogszabályban történő rögzítése céljából végzett kockázatértékelését.

2013 júniusában Kína ráadásul dömpingellenes és szubvencióellenes vizsgálatot indított az Unióból származó borok importjával kapcsolatban. A Bizottság szorosan figyelemmel kíséri a jelenleg folyó vizsgálatokat, és minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy megakadályozza az uniós borokra alkalmazandó dömpingellenes vagy szubvencióellenes intézkedések indokolatlan bevezetését.

India a magasabb kategóriájú új személygépkocsikra alkalmazandó vámot 75 %-ról 100 %-ra növelte, illetve a 800 cm^3-nél nagyobb motorteljesítményű új motorkerékpárokra vonatkozó vámot is 60 %-ról 75 %-ra emelte. Úgy tűnik, hogy ezek intézkedések – más termékek importvámjának növelésével együtt – egy általánosabb politikai irányvonal érvényesülésére vezethetők vissza, amelyet azonban nehéz összeegyeztetni Indiának a G20 keretében tett azon politikai kötelezettségvállalásával, amely szerint tartózkodni fog protekcionista intézkedések bevezetésétől.

Emellett az élelmiszerek címkézésre vonatkozó előírások új indiai értelmezése, illetve az előírások ezen értelmezés szerinti alkalmazása miatt az importált élelmiszerszállítmányok jelentős részét zárolták. A bejelentett új megközelítés értelmében a címkézési információkat immár nem lehet matricán feltüntetni, azokat a származási országban rá kell nyomtatni az eredeti csomagolásra, és csak a kifejezetten Indiára vonatkozó tájékoztatást lehet vámraktárakban felhelyezendő matricákon szerepeltetni.

2013. április 1-jén a japán erdészeti hivatal bevezette a „Faanyag-használati pontszerző programot”, amely az importált fafajtákra nézve hátrányos megkülönböztetést jelent a belföldi fafajtákkal szemben. E kezdeményezés keretében azok a programban részt vevő ügyfelek, akik olyan újépítésű lakóingatlant vásárolnak, amelyek esetében a beépített helyi faanyag aránya eléri az 50,1 %-ot, akár 300 000 (értékét tekintve ugyanennyi YEN-nek megfelelő,

vagyis akár 2 250 EUR-nyi) Faanyag-használati pontra is jogosultak lehetnek, amely pontokat meghatározott helyi erdészeti/mezőgazdasági/halászati termékek vásárlásakor válthatnak be.

Mindezidáig kizárólag japán fafajták kerültek jóváhagyásra, míg a külföldről – többek között Svédországból, Ausztriából és Romániából – származó fafajták jóváhagyása iránt benyújtott valamennyi kérelmet elutasították. 2013. október 17-én az erdészeti hivatal új iránymutatást fogadott el, amelyben részletesen kifejtésre kerültek a program támogathatósági feltételei.

4. Következtetések

Ez a jelentés ismételten nyomatékosítja, hogy különböző formákban továbbra is fennállnak az EU stratégiai partnereinek piacaira való belépést gátló akadályok. Számos kedvező, közelmúltbeli fejlemény azonban arra enged következtetni egyfelől, hogy e téren előrelépés tapasztalható, másfelől pedig, hogy az EU piacra jutási stratégiájának alkalmazása több területen is eredményesnek bizonyul. Folyamatosan jelennek meg azonban új akadályok, és az akadályok felszámolására irányuló sikeres és célzott stratégia alkalmazását szem előtt tartva az EU a jövőben is szorosan figyelemmel fogja kísérni a szóban forgó piacokat.

A valamennyi stratégiai partnerre kiterjedő ambiciózus uniós bilaterális tárgyalási napirend mellett a piacra jutási stratégia továbbra is kulcsfontosságú szerepet tölt be annak biztosításában, hogy a megkötött bilaterális megállapodások nyomán valós kereskedelmi forgalom jöjjön létre. A Bizottság, az uniós küldöttségek, a tagállamok, valamint a üzleti szféra között Brüsszelben és a harmadik országokban megvalósult szoros együttműködés ismételten hasznos eszköznek bizonyult. A piacra jutási stratégia ezen partnerségi elemét tovább kell erősíteni.

A harmadik országokban fennálló kereskedelmi akadályok felszámolására irányuló erőfeszítések fokozása érdekében a Bizottság a jövőben is kész késlekedés nélkül valamennyi, a piacra jutási stratégia keretében rendelkezésére álló eszközt felhasználni, többek között a kereskedelmi diplomáciát, fel fogja használni a magas szintű bilaterális találkozókat, illetve a WTO-bizottságokhoz fog fordulni, valamint jól célzott vitarendezési eljárásokkal érvényt fog szerezni a harmadik felek által tett kötelezettségvállalásoknak.